

PhDr. Jarmila Kotásková *CSc.*

Zpráva o studijním pobytu v Holandsku

Pobyt na Katolické universitě v Nijmegen, započatý 2.5. 1968 a skončený 30.4. 1969, byl zaměřen na odbornou spolupráci v oblasti longitudinálního ^{výzkumu} vývoje (koordinace stávajících ^{projektů} oddělení vývojové psychologie, event. vytvoření nového projektu), v technice Doll - play, která nebyla dosud v oddělení prakticky aplikována, a ve spolupráci v ostatních oblastech, kterými se oddělení zabývalo.

Katolická universita v Nijmegen patří k nejmladším a tedy i nejmodernějším v Holandsku, aspoň pokud jde o výstavbu a vybavení, které se průběžně dokončuje. Psychologie se svými laboratorii patří k nejzastoupenějším oborům: studuje ji zde v současné době interně asi 800 studentů, kteří se po tak zv. kandidátské zkoušce (asi po 2 letech) ^{studia} mohou specializovat na směr experimentální, sociální, průmyslový, na vývojovou psychologii, duchovnědní (náboženskou a kulturní psychol.), matematickou psychologii, pedagogickou psychologii, klinickou psychologii, nebo srovnávací psychologii. Přesto, že obrovská li ti patrová budova s přílehlými menšími budovami, určená psychologické laboratorii, byla dokončena až těsně před mým odjezdem, byly "provisorní" přízemní pavilony, kde několik oddělení bylo umístěno, vybaveny skvěle pro produktivní práci: nikde nechyběla pozorovací místnost s "one-way screen" a výbornou přenosovou technikou, instalace zvěřince pro srovnávací psychologii byla perfektně mechanisována, bylo možno zdarma používat velkých

počítačů IBM matematicko-fyzikální fakulty atd.

Oddělení vývojové psychologie vede prof. Calon se svým zástupcem doc. dr. Mönksen. Oddělení má 11 vědeckých pracovníků (včetně 1 profesora a 2 docentů), problematika pokrývá dosti širokou oblast - kognitivní vývoj, vývoj osobnosti, psychoterapii (hlavně hrou), klinicko-diagnostickou část, gerontopsychologii atd.

Moje práce spočívala hlavně v teoretické a výzkumné oblasti, zčásti v pedagogické. Pedagogická práce byla omezena na několik přednášek pro studenty spolupracovníky (o mých dosavadních výsledcích, o psychologii v ČSSR, později o výsledcích současného výzkumu), na konzultace studentům v problematice longitudinálního výzkumu, vztahů rodiče - dítě, a v projekčních technikách, dále ve vedení 3 diplomních prací.

V rámci účasti v pracovní skupině dr. Mönkse, zabývající se vývojem sebekontroly a svědomí, věnovala jsem se vypracování longitudinálního projektu, zaměřeného na tuto problematiku. První fázi výzkumu (u 18 měs. dětí) jsem pak v době od listopadu do února uskutečnila za spolupráce 3 studentek. Do odjezdu v dubnu jsem stačila zhruba zpracovat výsledky tohoto výzkumu 50 ti holandských rodin, takže o nich mohu publikovat článek. Výzkum i výsledky byly referovány v oddělení psychol. osobnosti našeho ústavu.

Rozpracování projekční metody Doll-play technique a její zavedení do diagnostické praxe v psychol. oddělení dětské univerzitní kliniky byl druhý splněný úkol. Vzhledem k tomu, že se o metodiku zajímala i skupina kolegů na universitě v Leeuven

v Belgii, přednesla jsem tam referát o socializačním procesu a identifikaci se zaměřením na tuto techniku a pak ji, při návštěvě kolegů v Nijmegen demonstrovala.

Spolupráce na jiné problematice probíhala po celý rok, např. s hostem oddělení matematické psychologie dr. Johnsonem z USA jsme zpracovali novými matematickými technikami některé staré výsledky z longitudinálního výzkumu pražských dětí. (Zasláno k publikaci do Human Development pod názvem "Trend of intelligence a reinterpretation by means of Guttman's smallest space analysis"). Velmi cenné poučení o diagnostických metodách u nás známých nebo replikovaných, jsem získala spoluprací s dr. Schreelen. V oddělení byla též nově přepracovaná metoda zjišťování školní zralosti, kterou by bylo možno aplikovat i u nás.

Mimo universitu v Nijmegen jsem se měla možnost seznámit zhruba s prací psychologů na některých jiných univerzitách, např. v Amsterdamu, kam jsem byla pozvána. Zvláště Pedagogický ústav při Svobodné universitě v Amsterdamu, řízený prof. dr. Witem, byl velmi zajímavý a jeho návštěva mi umožnila navázání kontaktů s kolegy, řešícími tytéž problémy. Některé společenské akce a exkurze organizované pro hosty university byly velmi instruktivní co do poznání života a hlavně organizace vědy v Holandsku. Referát na oddělení osobnosti byl zaměřen na toto téma.

Protože jsem zastupovala dr. Mönkse přednášením vývojové psychologie dětským pečovatelkám v blízkém Kleefu v NSR, mohla jsem poznat zčásti i práci kolegů v NSR. V Bonnu jsem se, během pobytu v Holandsku, účastnila zasedání komitétu Mezinárodní společnosti pro studium vývoje lidského chování (Internat. Society for Study of Behavioral Development) a seznámila jsem se s psychologickým ústavem Bonnské university.

Přínošem pro mou další práci v našem ústavu je jednak rozšíření vědomostí studiem mnoha prací u nás nedostupných (knihovna university i psychol. laboratoře byla bohatě zásobena), provedení výzkumu na holandských dětech (aplikace téhož výzkumu u nás mi umožní mezinárodní srovnání), obeznámení s mnoha dalšími výzkumy a výsledky, které nyní probíhají a konečně i do budoucna navázání mnoha odborných kontaktů s kolegy, které umožňují stálou výměnu informací o práci. Vzhledem k tomu, že jsem byla pověřena vedením započatého longitudinálního výzkumu v oddělení vývojové psychologie ^{by mejské university} ~~u~~, bude má příprava další fáze ^{výzkumu} ~~výšetření~~ zárukou, že kontakty budou udrženy.

Praha, srpen, 1969